

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

8. Vtrum anima vt sic sit diuisibilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

112. *Pro resolutione aliarum difficultatum*, quæ opponi possent, aduertit: quando dicimus animam rationalem esse formaliter vegetatiuam & sensitiuam, non loqui nos de anima vegetatiua plantarum, aut sensitiua brutorum secundum rationem specificam istarum animarum, aut secundum etiam rationem genericam in qua possent inter se inuicem particulariter conuenire, & distingui ab anima rationali: certum est enim, quod secundum illas rationes non continentur formaliter in anima rationali; sed loquimur de conceptu formali animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic communissimo, & hunc contendimus reperiri formaliter in anima rationali, ab eoque eam dici formaliter vegetatiuam, ac sensitiuam.

Anima
rationalis
habet for-
malitatem
particularem
contrahentem
animam
vegetatiuam
& sensitiuam,
distinctam à
rationali-
tate.

Deinde aduertendum quod non solum reperitur formaliter gradus communissimus animæ vegetatiuæ, ac sensitiuæ, sed ulterius etiam formalitas particularis contrahens illum gradum communem, & perficiens ipsum in ratione vegetatiui ac sensitiui. Hoc patet: quia operationes particulares vegetatiuæ, & sensitiuæ proueniunt ab anima hominis distinctæ rationis ab operationibus, quæ proueniunt ab ipsa ut rationalis est, & etiam ab illis, quæ proueniunt à plantis, & animalibus: ergo debet anima habere formalitatem specialem in se, quatenus vegetatiua & sensitiua, distinctam à formalitate animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic, & à formalitate à qua dicitur rationalis, quæ formalitas sit principium istarum operationum.

Confirmatur, quia si per impossibile homo non haberet intelligere, & haberet tamen ceteras operationes, quas de facto habet, deberet habere principium aliquod particulare illarum operationum: sed illud ipsum principium habet de facto, & non est formaliter loquendo principium intelligendi, quia potest concipi homo ut habens tale principium, qui intelligatur habere principium discurrendi formaliter loquendo: ergo reuera habet homo formalitates aliquas in se inclusas, distinctas formaliter à rationalitate, seu formalitate, à qua habet intelligere, & à formalitate animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic, quod est intentum. Hinc habetur quod anima rationalis non solum sit vegetatiua & sensitiua formaliter à conceptu animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ ut sic, sed etiam à conceptu animæ vegetatiuæ, & sensitiuæ talis, sicut dicitur de plantis, & brutis.

113. *Dices pro Suarezio*, qui hic cap. 6. num. 7. oppositum huius doctrinæ docere videtur: si daretur in anima rationali aliqua huiusmodi differentia, qua distingueretur in esse animæ vegetatiuæ à ceteris animabus vegetatiuis, quæ differentia esset distincta à differentia illa, à qua habet esse rationalis formaliter, sequeretur quod totum constitutum ex illa differentia & anima vegetatiua ut sic, esset species atoma completa animæ vegetatiuæ ut sic, non minus quam anima cuiusvis plantæ, v. g. rosæ, aut cedri: sed hoc est falsum, quia sic non posset accedere ipsi formalitas sensitiuitatis aut rationalitatis, sicut non potest accedere talis formalitas animæ rosæ aut cedri, quia sunt species atomæ animæ vegetatiuæ, ut sic.

Confirmatur: quia sub viuente quod est genus commune omnibus viuentibus creatis, & cuius constitutum physicum est anima vegetatiua secundum gradum communem animæ vegetatiuæ ut sic, non continetur aliud genus immediatius quam animal: ergo nulla differentia contrahit rationem illam viuentis ut sic ad animam, præter differentiam sensitiuitatis. Deinde sub animali non continetur aliquid immediatius quam homo: ergo differentia qua contrahitur ad hominem, non est alia quam rationalitas: sed hoc est falsum, si vera esset nostra doctrina: ergo non est vera.

Confirmatur secundo, quia alias in homine essent tres differentie atomæ, nimirum illa particularis, quæ contraheret animam vegetatiuam in esse tali; & alia quæ ob eandem rationem contraheret animam sensitiuam in esse tali; & præterea rationalitas, à qua haberet intelligere: sed hoc videtur absurdum: ergo.

114. *Respondeo* distinguendo sequelam maioris: esset species atoma completa realiter, nego antecedens; com-

pleta formaliter in esse vegetatiui, concedo sequelam & nego minorem, ad cuius probationem dico: quod quando species aliqua atoma est completa tantum formaliter & non realiter, optime potest aduenire ipsi alia formalitas, quæ non debet determinare illam formaliter in illa ratione, in qua est completa, sed secundum aliquam aliam rationem. Deinde potest negari simpliciter, quod sit completa illa species; quævis enim non perficiatur ulterius in ordine ad operationes vegetatiuas aut sensitiuas, perfici tamen potest per formalitatem rationalitatis in ordine ad productionem aliarum operationum, v. g. intellectiuarum.

Ad primam confirmationem respondeo negando consequentiam, quia in ipsomet animali possunt reperiri plures differentie quæ immediate contrahentes viuens ut sic ad animal, à quarum vna habeat esse tale viuens vita vegetatiua, & ab altera esse animalis; & idem est de animali respectu hominis. Et per hoc patet ad secundam confirmationem, cuius minor est neganda.

QVÆSTIO VIII.

Verum anima ut sic sit diuisibilis.

115. *Resolutio* huius quæstionis dependet à declaratione diuisibilitatis animarum in particulari: si enim quævis species animæ sit diuisibilis, anima ut sic, diuisibilis dicenda est; si autem quævis species animæ est indiuisibilis, idem dicendum est de anima ut sic; quod si denique aliqua species animæ sit diuisibilis, aliqua indiuisibilis, anima ut sic abstrahere debet à diuisibilitate & indiuisibilitate, hoc est, nec esse diuisibilis, nec indiuisibilis, sicut abstrahit à corporeitate & spiritualitate ex eo, quod aliqua animæ sint corporeæ, & aliquæ spirituales. Difficultas autem est non de diuisibilitate in partes metaphysicas, nam anima ut sic, cum constet genere, & differentia, est sic diuisibilis, nec de diuisibilitate in partes physicas, hoc est, materiam, & formam realiter distinctas; est enim sic diuisibilis, ut postea ostendetur. Difficultas igitur est de diuisibilitate in partes integrantes, quarum vna corresponderet vni parti corporis, altera alteri.

Prima sententia est omnem animam esse diuisibilem, etiam rationalem, si solum spectetur ratio naturalis. Ita post Cleanthem, & Chrysippum tenet Landannus, & Pomponatius.

Secunda sententia est omnem animam esse diuisibilem. Ita Simplicius, & Thienensis hic.

Tertia sententia, ait animam rationalem, & etiam animas perfectorum animalium, ut equi, bouis, leonis, ac similia esse indiuisibiles; animas vero aliorum animalium imperfectorum, ut sunt angues, vermes, & similia, quorum partes diuersæ à se inuicem separatim viuunt, esse diuisibiles. Ita D. Thomas 1. p. q. 76. a. 8. & sui communiter, quos citant, & sequuntur Complutenses hic disp. 5. & Ioannes à S. Thoma q. 2. art. 2.

Quarta sententia est animam rationalem esse indiuisibilem, ceteras omnes diuisibiles. Hæc est Scoti in 4. d. 1. q. 5. a. 8. & d. 44. q. 1. cum omnibus suis, quos sequuntur Recentiores communiter, Suarez, Hurtadus, Rnuus, Arriaga.

CONCLUSIO I.

116. *Anima rationalis est indiuisibilis*. Hæc est secunda, tertia, & quarta sententia contra primam.

Probat aliqui: quia alias non esset spiritualis, contra dicenda postea.

Contra, quia ut dictum est, q. 2. non repugnat diuisibilitas in partes integrantes substantiæ spirituali, & præsertim ei, quæ est forma.

Melius probatur: quia si esset diuisibilis: aut ita esset diuisibilis, ut pars parti corporis, & alia alteri parti corresponderet, & nulla pars corresponderet pluribus partibus secundum se totam indiuisibiliter; aut ita, ut quævis esset indiuisibilis, tamen secundum se totam, & omnes illas partes, in qua esset diuisibilis, corresponderet omnibus partibus corporis indiuisibiliter. Si primum dicitur,

Anima
rationalis
est indiui-
sibilis.

tur, sequitur manifeste quod non esset spiritualis, ut patet ex dictis de conceptu substantia spiritualis. Si secundum, sequeretur plures partes eiusdem formæ substantialis poni in eadem parte corporis; sed hoc est absurdum, quia superflueret altera pars.

Probatur ulterius, quia sequeretur quod quando perderetur aliqua pars corporis, aut abscinderetur manus & pes, pars animæ correspondens illi desineret, & sic anima non esset immortalis. Probatur sequela, quia illa pars, aut posset intelligere, aut operari, aut non posset. Si posset: ergo deberet esse in inferno, si separaretur in statu peccati mortalis; & alia pars animæ separata in statu gratiæ deberet esse in Cælo, aut Purgatorio, quod est absurdum. Si non posset intelligere aut operari: ergo non deberet conservari, sicut nec conservantur aliæ formæ quæ separata nequeunt operari: & sic anima non esset immortalis.

Confirmatur: quia vel partes separata conservarentur, vel non, si non, sequitur mortalitas animæ: si sic: ergo aliquando deberent vniiri iterum, saltem in resurrectione, aliis partibus, & sic post resurrectionem homo haberet omnes partes animæ, quas aliquando habuit: sed hoc est absurdum, quia non haberet tum omnes partes corporis quas aliquando habuit, & non debet habere plures partes animæ, quā corpus; & sane maxima esset improprio inter animam & corpus in resurrectione, si omnes partes, quotquot unquam perdidit & acquisivit animæ deberet simul habere, & non haberet forte mediā partem partium corporis, quas perdidit & acquisivit.

117. *Arriaga* ad argumentum de separabilitate partium, & existentia unius in Cælo, ac alterius in inferno, *Respondet* negando, quod deberent separata ab aliis partibus animæ conservari, quia quamvis separarentur ab aliis partibus corporis, possent tamen esse unitæ aliis partibus animæ: & præterea posset dici, inquit, quod omnes partes eius informarent omnes partes corporis indiuisibiliter.

Sed utraque hæc responsio ex dictis facile refutatur, quia inutiliter plures partes eiusdem animæ informarent eandem partem corporis; & præterea si forma diuisibilis posset esse indiuisibiliter in corpore extenso, atque bene forma indiuisibilis posset sic esse, nec est vlla difficultas contra hanc, quæ non posset vrgeri contra illam.

Deinde non minus inutiliter conservaretur unita aliis partibus animæ, quando non vniretur partibus corporis, & præsertim cum nunquam possent omnes partes quæ acquirerentur & perderentur, post resurrectionem vniiri simul aut successiue partibus corporis.

Obicitur. Quidquid recipitur, per modum recipientis recipitur: sed anima recipitur in corpore extenso: ergo debet esse extensa.

Confirmatur: quia quantitas recipitur in toto composito conflato ex anima & corpore, aut materia prima: ergo debet extendere totum illud corpus quoad utramque partem, non minus quam extendit alia composita, quibus aduenit.

Respondetur distinguendo maiorem: id est, recipitur iuxta capacitatem recipientis, concedo: id est, debet habere talem modum, qualem habet recipiens, nego maiorem; & concessa minori, nego consequentiam. Quod si argumentum valeret, probaret etiam animam rationalem esse corpoream, quia illud, in quo recipitur, est corporeum. Quod si intelligatur per maiorem, quod debeat receptum habere partes, si recipiens habeat partes, aut ceteræ partibus, si recipiens careat partibus, negari debet absolute, & in ea petitur manifeste principium.

Confirmatur hoc: quia non est inconueniens quod aliquid indiuisibile commensuraretur rei diuisibili sic, ut sit totum in toto, & totum in qualibet parte: ergo ita potest dici de anima. Probatur antecedens, tum exemplo Angeli, qui potest occupare locum diuisibilem, quamuis ipse sit diuisibilis; tum etiam exemplo Dei, qui secundum se totum est ubique indiuisibiliter.

Ad confirmationem, admissio gratis quod quantitas subiecti deberet in toto composito ex anima & corpore,

quod tamen falsum est in nostra sententia. *Respondet* negando consequentiam, quia non potest extendere nisi subiecta, quæ extendi possunt: anima autem rationalis extendi nequit.

Et si dicas inde secuturum quod quantitas in anima recipi nequiret, quia non potest recipi, nisi in eo cui posset tribuere extensionem. *Respondet* negando sequelam cum sua probatione, sufficit enim quod tribueret ipsi impenetrabilitatem, hanc autem posset tribuere absque extensione partium.

Obicitur secundo, sequeretur quod idem posset moueri motibus contrariis secundum easdem partes, anima enim ut in pede posset moueri sursum, & ut in manu deorsum, & quod anima, quæ est in manu confugiat ad alias partes corporis, abscissa manu, neque enim desinit esse, nec separata manet extra corpus: ergo retrahit se ad alias partes corporis.

Respondet, non esse inconueniens quod idem collocatum in diuersis locis possit, ut in illis locis existens, moueri motibus talibus; & etiam moueri ut in vna parte existens, ac quiescere ut in altera.

Deinde non confugeret anima abscissa vna parte ad alias partes, sed solum tolleretur vnio illius ad illam partem, quæ abscinderetur.

Obicitur tertio: quia utraque pars hominis mouet se simul, quando separantur: ergo qualibet ex illis habet partem animæ sibi correspondentem, neque enim vna numero forma potest esse in diuersis subiectis separatis.

Respondetur negando antecedens naturaliter loquendo; quod si naturaliter contingat, ut vna pars moueatur ab anima, si altera etiam pars videatur moueri, motus ille non animæ tribuendus est, sed spiritibus vitalibus, unde non solet nisi exiguo tempore durare.

CONCLUSIO II.

120. *Ceteræ animæ sunt diuisibiles*. Est prima, & quartæ sententiæ contra secundam & tertiam.

Probatur primo de animabus vegetatiuis, & sensitiuis imperfectorum animalium: quia partes ipsarum separata exercent operationes vitæ, ut patet experientia, quæ constat quod ramus abscissus ab arbore virescat, & reliqua etiam arbor; & quod partes vermium oblongum per medium sectæ moueantur, & sentiant longissimo tempore, & quidem tali motu, qui non possit adscribi spiritibus vitalibus. Quod si etiam motus ille localis adscribi posset illis spiritibus, certe sensatio non posset illæ autem partes separata sentiant si tangantur.

Probatur secundo generaliter de omnibus animalibus aliis à rationali: quia non adsunt motiua vlla, quæ arguant indiuisibilitatem in illis, sicut in anima rationali: sed quotiescumque reperitur forma in subiecto extenso, potius debet dici quod sit extensa quàm inextensa, nisi aliunde constet contrarium, sic enim magis proportionabitur suo subiecto: ergo. Maior probabitur solutione obiectionum, Minor ab aduersariis conceditur.

Probatur tertio generaliter: quia si esset vlla anima indiuisibilis præter animam rationalem, quæ esset tota in toto, & tota in qualibet parte alicuius rei diuisibilis, & præsertim ita, ut posset nunc esse in paucioribus, nunc in pluribus partibus, sicut secundum aduersarios competeret animabus animalium perfectorum, illa forma esset spiritualis, ut patet ex dictis quæstione secunda: sed fateatur ipsi aduersarii nullas animas esse spirituales præter rationalem: ergo nullæ erunt sic indiuisibiles præter illam.

121. *Probatur solet quarto generaliter*: quia omnis anima præter rationalem educitur à potentia sui subiecti, ut fatentur aduersarii, & consequenter dependet ab ipso in esse, & conservari: sed anima indiuisibilis non sic educeretur: ergo nulla datur talis. Probatur minor: quia anima bruti, v. g. non dependet à partibus corporis deperditis per calorem naturalem, aut acquisitis per nutritionem, aut vllis aliis, sine quibus naturaliter existere posset,

Ceteræ animæ sunt diuisibiles.

posset, sed deberet secundum se totam subiectari in illis partibus, si esset indiuisibilis: ergo anima indiuisibilis non educeretur à potentia subiecti, nec dependeret ab ipso in esse, & conseruari.

Confirmatur: quia sequeretur quod anima bruti, v. g. esset principium quo eductiuum sui ipsius ex parte illa materiæ; quæ de nouo per nutritionem acquiritur, quod omnino videtur absurdum.

Ad hoc argumentum de educatione animæ responderet *Daniel Sennertus*, qui suo vel ingenio, vel diligentia nimium confusus, in suis *Hypomnematibus physicis* merito prohibitis, multa contra communem Scholasticorum doctrinam persuadere conatur; Responderet, inquam, ad hoc argumentum iuxta doctrinam ab eo statutam. *Hypomnemata* 4. cap. 4. negando expresse formas vllas educi à potentia materiæ. De qua re quamuis *primo physicorum*, vbi de educatione formarum agitur, disserendum esset; tamen quia *hic auctor* tum ad meas manus non peruenit, iam quod de ipsius doctrina sentiam exponendum videbatur.

Itaque imprimis in suæ sententiæ confirmationem affert, quod eductores formarum potius ad suam sententiam stabiliendam aduersarios conentur ad absurda deducere, quam euidentes rationes pro se adducere; quem modum procedendi valde suspectum putat *hic auctor*.

Sed in hoc ipso valde fallitur: nam hoc ipsum argumentum est efficacissimum ad probandam quamcumque sententiam; quod si non teneretur illa, sed opposita, sequeretur absurda, quæ non sequerentur, neque alia similia, aut æquivalentia, si eam quis amplecti veller.

Deinde §. *Primo ergo*, conatur soluere primum Scholasticorum argumentum, quo probant educationem, quia formæ dependent in esse, & conseruari à materia. Quod sane argumentum & ipse teieci *primo physicorum*, non quia non sequeretur intentum, si constaret antecedens: sed quia non satis probatur antecedens nisi recurriendo ad aliud fundamentum.

Sed hic auctor in sua responsione non videtur intelligere quid Scholastici velint per educationem à materia; & dum ait materiam mere se passivè habere ad formas omnes eo modo (sic intelligendus est, vt dicat aliquid ad propositum) sicut secundum Scholasticos mere passivè se habet ad animam rationalem, petitionis principij, cuius alios accusat, ipsemet peccat vitio.

Quando porro queritur an formæ educantur ex potentia materiæ, queritur quidem vnde originem ducant, non tanquam à causa materiali: quod hic auctor si sapere veller ad sobrietatem, animaduertere deberet, antequam sententiam ferret contra Scholasticos, quos non intellexit, vt paulo ante dixi.

§. *Secundo quæ an sit, &c.* Proponit secundum argumentum in hoc confictis, quod nisi educerentur formæ vel non producerentur de nouo, vel crearentur, & sic non fieret generatio; nam vel existerent antequam appaerent, & sic non producerentur de nouo; vel si non existerent ante, sed producerentur de nouo absque dependentia à materia, eo modo quo Theologi philosophantur de anima rationali, sine dubio crearentur sicut anima rationalis dicitur creati. Hoc argumentum eleuat tamquam nullius momenti; sed satis imperito ac inepto discussu, dicens Theologos, à quibus hoc argumentum proponitur, perpendere debuisse illud sacræ paginæ: *Crescite, & multiplicamini*; & illud Philosophi axioma, *Omnem formam esse sui multiplicatiuam*. Si enim, inquit, hoc intelligerent, intelligerent etiam, cum indiuiduum aliquod viuens generatur de nouo animam non creari, sed multiplicari, atque iis multiplicatis non auferri generationem, sed stabili.

Verum hac responsione verba obtudit hic auctor; & nullo modo satisfacit argumento quod forte non intellexit: nam quamuis verum sit animas se multiplicare; tamen dum se multiplicant produunt animam de nouo, quæ ante non fuit eadem numero, licet fuerit ante alia eiusdem speciei; quod hic ipse auctor non negat, nec potest negari nisi dicendo absurdissime quod eadem nu-

mero anima esset omnium indiuiduorum. Illa ergo anima distincta numero ab anima se multiplicante, aut producit independentè à materia, aut corpore; & sic creatur, hoc est enim quod per creationem intelligitur: aut producit dependentè à corpore & materiæ; & hoc est quod intelligunt Theologi per educationem: ergo cum non possit per creationem produci à causa secunda, sequitur euidenter quod educatur, quod est intentum huius argumeti, & nullo modo soluitur à *Sennerto*; nec certe solui potest nisi admittendo causâ secundâ creare posse.

Præterea §. *Vt vero isti, &c.* ad infirmam eandem communem sententiam de educatione formarum, conatur ostendere non posse explicari quomodo fiat ista educatione. Sed quam hoc verum non sit, patet ex iis quæ dixi *primo physicorum*; vbi ni fallor satis clare id explicatum est; nec hic auctor videtur ipsos terminos in hac materia intelligere.

Item etiam cap. 6. vbi videtur tenere indiuisibilitatem animarum, dicit eandem animam quæ primo parui surculi corpus replet, postea vbi surculus ille in proceram quercum excreuit, illud ipsum corpus nihil auctam implere.

Quæ doctrina & in se falsa est & contraria videtur alij doctrinæ ab ipso paulo post eodem capite propositæ: dicit enim in arboribus, v. g. salice, animam multiplicari abscisso ramo: sed in animalibus, vbi per semen fit propagatio, anima in corpore suo, etiam parte abscissa, integra manet. Est quidem doctrina in se falsa, quia certum est quod non eadem numero anima sit in corpore quercus, ac in ramis quia sine dubio est eadem anima in ramo abscisso, quæ erat in ipso coniuncto: neque enim dicendum est quod ob abscissionem producat in ipso noua anima: sed non est eadem anima in ipso abscisso, ac in quercu à quo euulsus est, alias eadem numero anima esset in duobus corporibus distinctis numero, ac localiter separatis, quorum vnum posset esse in India, & alterum in Hybernia; & sic posset dici, quod vna numero anima esset omnium quercuum, & alia omnium asinorum, quo nihil absurdius excogitari potest. Verum quidem est quod in qualibet arbore possit, & debeat dici esse vna anima, sed non tamen alia vnitate, quam vnitate aggregationis, & continuationis plurium partium: sicut dicitur vnus ignis qui constat ex pluribus partibus; sed non potest dici quod sit eadem ipsa pars animæ, quæ est in vna parte arboris, ac in alia; sicut non potest dici quod vna pars ignis vnus totalis integralis, sit alia pars eiusdem ignis. Et licet hic auctor supponat sola corpora quanta esse proprie diuisibilia, & habere partes; id tamen non probat, nec probari potest; quacunque enim ratione potest dici quod ignis constat pluribus partibus, potest idem dici de anima arboris cuiuscunque, nisi quis velit inutilissimam quæstionem de nomine excitare, cuius etiam ipse qui negaret animæ partes, peiorum haberet partem, quia minus communem, & minus rationabilem.

Est etiam eadem doctrina contraria illi alteri, quia si multiplicatur anima in ramo abscisso hoc fieri non posset, nisi quatenus in ramo abscisso produceretur anima de nouo diuersa numero ab anima, quæ prius erat in ipso; vel quatenus maneret anima eadem ipsa quæ prius inerat; non quatenus produceretur de nouo, vt ante dixi: ergo quatenus manet anima quæ præfuit: sed non manet anima, quæ præfuit, nisi anima totius arboris ex ramo abscisso, & reliquo corpore integrata esset diuisibilis in plures partes, quarum vna corresponderet ramo, & altera reliquo corpori. Nec hoc posset fieri, nisi anima arboris per aggenerationem rami aucta, maior esset quam anima, quæ erat in ipsa, antequam sic aucta fuisset.

Confirmatur totum hoc, & simul probatur hinc auctorem debere admittere educationem illa anima quæ est in ramo abscisso, est numero distincta ab anima arboris cui abscissa est, vt est euident, & ipsemet fateatur; & non erat producta ab alia causa quam ab arbore illa, mediâte sua anima; nec ab hac etiam erat producta ante ipsam ramum.

Ex

Ex hoc quod videtur manifestum, sequitur primo animam arboris post productionem rami fuisse auctam non minus quam ipsa arbor, & consequenter animam totius arboris esse diuisibilem.

Sequitur secundo dari educationem, quia arbor non poterat producere illam animam nisi cum dependentia à corpore istius rami, & talis dependentia non potest saluari absque educatione, ex suppositione quod arbor non habet virtutem creatiuam; imo si haberet virtutem creatiuam, non posset cum vlla probabilitate dici quod haberet illam respectu illius animæ: si enim illa anima non haberet dependentiam ab illo corpore in fieri, sed posset produci per creationem absque concursu ipsius, nihil impediret quin posset produci extra illud corpus, imo deberet sic produci: arbor enim est causa naturalis, & consequenter quidquid potest tanquam causa totalis adæquata producere absque villo, nisi eo; à quo in actione dependet.

Dicitur: anima rationalis creatur, & tamen non producit nisi in subiecto: ergo idem in proposito dici posset.

Respondetur negando consequentiam, quia anima rationalis producitur à Deo, qui est causa libera, atque adeo potens producere animam prout voluerit: unde quia disposuit eam non producere nisi in subiecto, propterea non producit nisi in illo: sed arbor non est causa libera unde deberet producere quidquid potest producere absque dependentia à subiecto, quamuis non adsit subiectum.

Per hæc autem reliqua huius Authoris hac de re doctrina impuguari potest, & responsiones ipsius ad obiecta sibi proposita refutari, nec opus est specialius id facere.

122. Complutenses respondent animas indiuisibiles materiales, ex eo quod sint mediæ inter animas diuisibiles materiales, & animam rationalem, participare de vtriusque aliquid; de illis quidem, quod dependeat à materia; de hac vero, quod possint informare aliquas partes materiæ absque dependentia, & educatione: unde negant animas omnes materiales dependere ab omni parte subiecti, in quo existunt, licet dependeat ab aliquibus. Et si queratur, à quibus partibus dependet potius quam ab aliis; respondent quod ab illis, in quibus in prima sui productione producebatur. Et si dicatur quod etiam possit esse absque aliqua ex illis partibus, vt si scindatur manus, aut pes animalis, tum enim scinditur sine dubio pars aliqua ex illis, in quibus primo producebatur; nec etiam est vlla pars corporis primo producti & informati ab anima, quæ non perdit aliquid sui per actionem caloris naturalis, aut aliarum causarum; unde necesse est animam posse esse absque aliqua parte ex illis, in quibus primo producitur.

Respondent, animas illas ex sua perfectione supra alias animas imperfectas, & accessu ad perfectionem animæ rationalis habere, quod licet in fieri dependeat ab illis partibus, in quibus primo producebantur, in conservari tamen non dependeat ab vlla determinata parte materiæ, sed ab illis partibus sine quibus naturaliter consistere nequeunt, quæcunque illæ sint.

123. Contra hanc responsionem primo facit, quod illud de mediatione animarum perfectarum inter imperfectas & rationalem in ratione illa ibi assignata, sit petitio principij: id enim à nobis negatur, & est quod modo examinatur.

Secundo, quod non nisi effugium merum sit, quod gratissime fingunt esse particulare animabus illis, nempe posse educi & dependere in fieri à subiecto, à quo non dependent in facto esse, seu conservari, cuius nec experimentum habent in vlla alia forma, nec etiam in his animabus, nec rationem vllam ob quam id asserant. Sed nec videtur posse fieri quia non potest aliquid dependens per se in fieri ab aliquo, conservari absque illo, nisi sit aliquid aliud supplens influxum illius, à quo dependebat in fieri vt manifestum est, sed non est assignabile aliquid, quod suppleat defectum influxus partium à quibus dependebat anima in fieri, quando conservatur sine illis,

nisi quis velit recurrere ad Deum aut ad causas superiores ad quas absque necessitate non est recurrendum, qualis necessitas non est hic. Quod si quis etiam recurrere ad illas partes, posset æque dicere quod animæ illæ non dependeat in conservari ab vllis partibus, sed quod quemadmodum conservatur absque influxu partium percurrentium, à quibus dependebant in fieri, Deo, vel causis aliis superioribus illarum partium concursu suppletibus; ita etiam conserventur absque concursu vllius partis.

Et sane quod ad me attinet, si tenerem aduersariorum sententiam, dicerem illas animas potius creati quam educi de potentia subiecti, & sic longe facilius tollerem vim huius difficultatis, & magis consequenter philosophari me existimarem.

124. Terrio facit contra eandem, quod anima bruti in hoc instanti, in quo conservatur, habeat dependentiam ab aliquibus partibus materiæ determinabilibus à Deo, sine quibus non potest consistere pro illo instanti, nisi succederent earum loco aliæ partes; sed vt dixi in argumento, aliquæ partes inclusæ in illis partibus possunt perire, non pereunte anima: ergo anima non dependet etiam ab illis partibus in conservari magis quàm à manu.

Dicitur animam dependere in conservari ab aliquibus partibus corporis ita, vt non possit esse sine illis, Deumque videre quot & quænam sint partes ad animæ conservationem requiritæ, sed illas partes non esse determinate has: sed vel has vel alias æquivalentes & succedentes illis; unde in hoc instanti potest dependere ab hoc corde, v.g. cum illis omnibus partibus, quas includit, & in alio instanti à corde constante aliis partibus.

Contra: quia sic aliqua forma naturalis non creata migraret de subiecto in subiectum cum dependentia; quod omnino nouum est, & non dicendum absque virgenci causa. Deinde ipsa anima, vt dictum est in confirmatione, est principium quo physicum & effectuum vniendi se ad partes quascunque acquisitas per nutritionem: sed non potest esse principium quo vniendi se cum dependentia: ergo non potest habere dependentiam à partibus illis nouis. Probatur minor: quia in illo instanti in quo vniiri debet partibus nouis, debet ipsamet prius natura existere quam producat vniionem, sed non posset si dependeret in illo instanti ab illa vniione aut influxu materiæ, cui per eam vnitur: ergo.

125. Obiicit primo, non repugnat aliquam formam materialem esse indiuisibilem: ergo cum nulla experientia constet quod id non conueniat animabus brutorum perfectorum, ita dicendum est.

Respondetur negando consequentiam, quia quamuis experientia non haberetur de contrario, haberi posset ratio, & haberetur etiam de facto, vt patet ex probationibus Conclusionis.

Respondetur secundo, distinguendo antecedens: non repugnat forma materialis indiuisibilis, petens occupare locum aut subiectum diuisibile indiuisibiliter, & ita vt possit esse quandoque in maiori, quandoque in minori, nego antecedens, cuius ratio patet ex dictis quæst. 2. non repugnat forma materialis indiuisibilis alio modo, concedo antecedens.

Quod si etiam non repugnaret talis forma, absolute adhuc repugnaret forma talis, quæ connaturaliter dependeret à subiecto extenso, sicut aduersarij dicunt animas dependere.

126. Obiicit secundo: si animæ illæ essent diuisibiles, deberent conservari partes earum separatæ, sicut conservantur partes aliarum animarum diuisibilium: sed hoc est falsum: ergo non sunt sic diuisibiles.

Confirmant Complutenses: quia non est necesse vt forma extensa pereat per solam diuisionem, neque enim videtur natura prouidisse extensionem formarum, nisi vt partes separatæ possent existere, & tales formæ exigere videntur dispositiones tales, vt saltem paruo aliquo tempore possint conservari in partibus abscissis ac separatatis.

Respondetur negando sequelam maioris, potest enim forma esse diuisibilis, & tamen talis naturæ, vt connaturaliter

raliter exigit ad sui conseruationem talem particularem dispositionem subiecti, vt non possit sine illa naturaliter conseruari: talis autem posset esse hæc dispositio, vt non reperiretur in pluribus partibus diuisis simul: & licet aliquando reperiretur in vna ex partibus, in quas posset diuidi subiectum formæ, aliquando tamen diuisio posset esse talis, vt non reperiretur in vlla ex illis.

Quomodo anima perfectiorum animalium sint magis indiuisibiles quam imperfectorum.

Et per hoc patet, ad locum Philosophi de inuenture, & senectute cap. i. vbi dicit quod animæ perfectorum animalium sint magis vnæ & indiuisibiles quam imperfectorum: per hoc enim vult tantum quod sint magis indiuisibiles quantum ad hoc, quod partes earum non possint conseruari diuisæ, aut quod non sint diuisibiles in partes, quæ separatæ conseruari possunt, sicut sunt diuisibiles animæ imperfectæ.

Confirmatur hoc primo: quia licet animæ animalium imperfectorum sint diuisibiles quaua versum ex omni parte, si tamen anguilla, aut lacerta diuideretur penes longitudinem à capite ad caudam, nulla pars viveret, & tamen inde non sequeretur, quin in qualibet ex illis partibus fuerit pars animæ ante diuisionem: ergo ex eo quod non possint conseruari partes, animæ perfectorum animalium in partibus eorum separatæ, non sequitur quin fuerint ante diuisionem diuersæ partes animæ in illis partibus.

Ex hoc patet, ad confirmationem negandum esse quod diuisibilitas, ac extensio tribuatur omni formæ, vt possint partes eius separatæ conseruari, & quod non possit per solam diuisionem forma extensa deficere; & denique quod omnis forma extensa petat connaturaliter dispositiones, quæ possent sufficere ad conseruationem partium quando separatæ pro modico tempore.

Confirmatur secundo: quia forma indiuisibilis licet informet quamcunque partem sui subiecti secundum se totam, non potest tamen conseruari in omni parte, nisi illa pars coniungatur cum aliis partibus determinatis habentibus certam dispositionem, & organizationem: ergo similiter posset pars formæ diuisibilis esse talis natura, vt licet possit informare subiectum suum quando coniungeretur cum aliis partibus, non posset tamen ipsum informare, quando non coniungeretur cum illis.

127. Obiicit tertio: si vna pars animalis perfecti doleat verbi gratia, pes, alia partes, nempe caput, sentit dolorem, & non est tam habilis ad suas functiones quam alias esset: sed hoc fieri non posset, nisi esset eadem anima in omnibus illis partibus: ergo est.

Respondeo negando minorem. Et si argumentum quidquam concluderet, probaret etiam animas imperfectorum animalium esse indiuisibiles contra aduersarios: nam si lædatur cauda anguillæ, & lacertæ, sentient dolorem in capite non minus quam animalia perfectæ. Quod ergo sentiat ille dolor in capite, non oritur ex indiuisibilitate, sed ex eo quod à parte læsa species imitatur ad caput ad phantasiam qua percipit partem illam fuisse læsam: quod si ex diuisibilitate animæ id oriretur, quando doleret pes hominis, non solum deberet sentiri dolor ille in capite, sed etiam in manu, quod falsum esse patet experientia nostra de nobis ipsis, quorum animæ sunt indiuisibiles.

128. Obiicit quarto Ioannes à S. Thoma ex eodem S. Thom. quando forma perit corpus organicum integratum ex partibus diuersæ rationis, est indiuisibilis in informando, sed quæ est sic indiuisibilis, non recipit extensionem à quantitate, aliunde autem nequit habere extensionem: ergo nulla talis forma potest habere partes extensas. Sed anima brutorum perfectorum est talis forma: ergo.

Respondeo distinguendo maiorem: indiuisibilis in informando, id est, requirit tale corpus, vt simul informet ipsum, & non potest prius informare partem, ac postea aliam, & ita totum, transeat maior: id est secundum se totam informat totum illud, & omnem partem eius, non vero cum proportionem partis ad partem, nego maiorem, & minorem etiam (si tamen vlla forma recipiat extensionem à quantitate, de quo in Logica actum est.

Et si argumentum hoc valeret, probaret etiam quod

animæ imperfectorum animalium essent indiuisibiles, nam petūt corpus organicum. Quam replicam licet sibi opponat dictus autor, nullo tamen modo eam soluit.

Obiicit quinto ex Caietano: si hæc animæ essent diuisibiles, per nutritionem acquirerentur nouæ partes: sed hoc est falsum, quia alias animalia, quo maiora, eo essent fortiora contra experientiam.

Respondeo negando minorem cum sua probatione: ratio autem cur maiora non deberent esse semper fortiora, est, quia partes eorum non essent tam bonæ dispositionis ad fortitudinem; ex qua etiam ratione oritur quod ex animalibus eiusdem magnitudinis vnum altero sit fortius.

QVÆSTIO IX.

Vtram partes integrantes animarum sint heterogeneæ, an homogeneæ.

129. S. Vpposito quod animæ omnes, præter rationalem, sint diuisibiles in plures partes integrantes, quarum vna correspondet vni parti corporis, altera alteri: queritur iam an illæ partes in quas diuidi potest, & à quibus integratur, sint eiusdem rationis, an diuersæ. Non est autem difficultas de partibus correspondētibz partibus corporis, quæ sunt eiusdem rationis, omnes enim fatentur omnes partes animæ, quæ subiectantur in carne esse eiusdem rationis, sicut partes carnis, nulla enim est ratio vnde colligatur diuersitas talium partium: sed controversia est de partibus, quæ correspondēt partibus diuersæ rationis, v. g. an pars animæ, quæ correspondet carni, sit diuersæ rationis ab illa, quæ correspondet ossi, & hæc diuersæ rationis ab illa, quæ correspondet oculo, &c.

Prima sententia est eas esse homogeneas: ita Thomistæ communius, quos sequuntur Conimbricenses l. de generat. c. 4. q. 22. a. 2. Arriaga hic n. 204.

Secunda sententia est eas esse heterogeneas: ita Suarez disp. 15. met. sect. 10. Hurad. disp. 5. de anima sect. 5. alique plures.

CONCLUSIO I.

130. Probabilis est illas partes esse homogeneas. Est iuxta primam sententiam, & patet: quia non sunt diuersificandæ illæ partes absque necessitate, nulla autem est necessitas id faciendi: ergo. Probatur minor: quia si esset vlla, maxime diuersitas illa quæ est in partibus corporis: sed hæc non sufficit, quia illa prouenit ex diuersis partibus formæ corporeitatis, quas supra dixi fuisse heterogeneas.

Dicitur illa pars animæ, quæ petit subiectum distinctæ rationis à subiecto alterius partis, debet distingui specie ab alia parte, alias non posset tale subiectum ex natura sua requirere: sed pars animæ, quæ est in oculo, exigit subiectum distinctum à subiecto partis, quæ est in carne aut ossi: ergo.

Respondeo negando minorem, illa enim pars est ex natura sua indifferens, vt sit in hac aut illa parte, & determinatur vt sit hic potius, quam ibi ab extrinseco, eodem modo, quo pars carnis, quæ est in capite, quauis sit eiusdem rationis cum illa, quæ est in pede, determinatur, vt sit potius in capite quam pede. Et per hoc etiam patet ad aliam rationem, quæ posset afferri, nimirum quod pars animæ, quæ est in oculo, habet elicere operationes distinctas ab illis, quas potest elicere pars animæ existēs in carne; hoc enim nõ oritur ex vi istius partis, sed ex coniunctione eius cum illa parte corporis, vnde si eadē pars poneretur in aure, non videret ibi, sed potius audiret.

Confirmatur totum hoc, & probatur Conclusio secunda: quia anima rationalis eiusdem rationis indifferens est ad plures partes corporis, & iuxta diuersitatem earum, diuersas elicit cum illis operationes: ergo similiter animæ aliæ, quauis essent constantes partibus eiusdem rationis, posset esse ex se indifferētes ad plures partes corporis diuersæ rationis, & ad elicēdas cum illis diuersas operationes.

131. Alij probant hanc Conclusionem: quia si partes animæ essent diuersæ, etiam partes bruti essent diuersæ speciei, & consequenter non possent inger se continuari quod est absurdum.

Hæc